

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍN
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDÍ
Institut mezioborových studií Brno**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2011

Mgr. Marka KOPÁČKOVÁ

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezinárodních studií Brno**

Specifika druhého života odsouzených

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Křížová

Vypracovala:

Marka Kopáková

Brno 2011

Prohlášení

Prohláším, že jsem bakalářskou práci na téma „Specifika druhého flivota odsouzených“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno: 1. 4. 2011

í í ..í í í í í í í
™arKa Kopá ková

Pod kování

Děkuji za pomoc a poskytnutí cenných rad při zpracování mé bakalářské práce PhDr. Aleně Křížové a souasně svému manželeovi Honzovi za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Marka Kopáková

OBSAH

ÚVOD

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	4
1.1 Typy výkonů	5
1.2 Ubytovací systém v z.	6
2. PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH	7
2.1. Omezení a zbavení některých práv a svobod odsouzených	14
2.2. Kázeňské řízení.....	15
2.3. Kázeňské odměny	15
2.4. Kázeňské tresty.....	16
2.5. Principy péče o stíflnost	17
3. POVINNOSTI SPECIALISTŮ VE VZNIKU	18
3.1. Speciální pedagog	18
3.2. Vychovatel.....	18
3.3. Sociální pracovník	19
3.4. Psycholog	19
3.5. Pedagog volného času.....	20
4. PROGRAMY ZACHÁZENÍ S ODSOUZENÝMI	21
5. DRUHÝ ŽIVOT ODSOUZENÝCH	23
6. ANOMÁLNÍ CHOVÁNÍ A REAKCE U VZNIKLÝCH OSOB	25
6.1. Třikana.....	26
6.2. Sebepoškození	27
6.3. Drogová problematika.....	28
6.4. Problematika sexuálního uspokojování	29
6.5. Tetování.....	31
7. VZNIKLÝ ARGOT	32
II. PRAKTICKÁ ČÁST	
8. VYMEZENÍ PROBLÉMU A CÍL	35
ZÁVĚR	39
RESUMÉ	41
ANOTACE, KLÍČOVÁ SLOVA	42
POUŽITÁ LITERATURA	43

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma šSpecifika druhého flivotu odsouzených p edev-ím z d vodu, fle v oblasti v ze ství se pohybují jifl del-í dobu. Pracuji u justí ní strážfle, která spadá p ímo pod V ze skou sluffbu eské republiky.

Pro v t-ínu spole nosti je v ze ské prost edí tabu ufl jen proto, fle literatura v tomto odv tví není p íli- dostupná a lidé mají jen zkreslené p edstavy o flivot ve v znici. Já osobn se s odsouzenými ve výkonu trestu p íli- do kontaktu nedostanu. Velice m ale zajímají flivotní podmínky odsouzených, prost edí, ve kterém se ur itou dobu pohybují a v neposlední ad samoz ejm povinnosti a práva, kterých se odsouzení dofladují.

Tato bakalářská práce je zejména popisného charakteru, kdy chci shrnout celkov flivot odsouzených a pomocí dotazník alespo tro-ku poodhalit tzv. druhý flivot odsouzených. Tento druhý flivot je ale pro ve ejnost velice t flko dostupný a sami odsouzení nemají zájem, aby se dostal napovrch.

Bakalářská práce je rozdl ena na dv ásti. V první teoretické ásti je cílem nastínit tená m flivot osob, kte í se dopustili trestného ínu a trest si odpýkávají formou odn tí svobody, zejména se zam ím na tzv. druhý flivot odsouzených. Toto neobvyklé afl zvlá-tní chování u v zn ných osob není afl tak etné, ale je nesmírn závaflné a dotýká se dal-ích v zn ných osob. Bakalářská práce je strukturována do jednotlivých kapitol, které spolu úzce souvisí a navzájem na sebe navazují. V druhé praktické ásti jsem se pokusila prost ednictvím dotazník zjistit n co o jejich postojích a zku-enostech uvnit v znice. Dotazníky jsem rozdala mezi odsouzené ve v znici B lu-ice.

V první kapitole teoretické ásti popisují výkon trestu odn tí svobody jako takový, p edev-ím jeho právní úpravu a rozdl ení dle typu v zníc. Druhá kapitola ukazuje na práva a povinnosti odsouzených ve výkonu trestu odn tí svobody. Dal-í ást je zam ena na v-eobecné povinnosti specialist a vrchních dozorc , kte í jsou ve v znici nezbytní práv pro komplexní zaji-t ní pr b hu výkonu trestu. tvrtá kapitola teoretické ásti je úzce spjata s p edcházející a pojednává o programu zacházení s odsouzenými. Pátá ást teoretické ásti se zabývá tzv. druhým flivotem odsouzených. V -esté ásti práce popisují anomální chování a reakce odsouzených osob ve výkonu trestu a poslední sedmá ást se zabývá souvisejícím v ze ským argotem,

kteřý je pro m ě osobn ě velice zajímavý. Vyuffila jsem obsahovou analýzu dostupných materiál ů a v praktické ěsti jsem pouffila dotazníkovou metodu uzav ěných otázek.

Tato problematika je velmi ěiroká, ale bohuffel nezú ast ný ůlov k nemá aŕf takovou ěanci se o druhém ŕřivot ě mnoho dozv ěd t. Alespo ů o neoficiální stránce druhého ŕřivota. Odsouzení na toto téma necht ějí p ěřili- odpovědat, a ůufli z d vodu strachu ěi studu. V praktické ěsti se mi poda ěilo prost ědnictvěm dotazník ů získat od respondent ů devadesát odpov ědí na otázky druhého ŕřivota.

I. TEORETICKÁ ÁST

1. VÝKON TRESTU ODN TÍ SVOBODY

Základními právními normami upravující podmínky výkonu trestu odsouzených osob je zákon .169/1999 Sb. O výkonu trestu odnětí svobody a o změnách v kterých souvisejících zákonů a Vyhláška MŠ . 345/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody.

Dále se touto problematikou zabývá:

- Zákon .140/1961 Sb. Trestní zákon
- Zákon .141/1961 Sb. O trestním řízení soudním
- Zákon .129/2008 Sb. O výkonu zabezpečovací detence
- Zákon .218/2003 Sb. O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon 257/200 Sb. O Probační a mediační službě

Normy podzákoné:

- NG . 16/2009 stanoví úkoly obecných zaměstnanců a příslušníků v zedské službě při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody (VTOS)
- NG . 82/2006 o předcházení a včasném odhalování násilí mezi obviněnými a odsouzenými
- NG . 32/1999 kterým se zmocují zaměstnanci VS R k výkonu kázeňské pravomoci nad odsouzenými
- ML (metodické listy) editel odboru výkonu vazby a výkonu trestu
- G VS R . 28/2007 kterým se stanoví zásady pro zpracovávání a vydávání vnitního řádu v zednice pro odsouzené a vydává jednotný vnitní řád v zednice

Mezinárodní dokumenty upravující práva v zedných osob:

- Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s v zedni (r. 1957)
- Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému nelidskému i ponižujícímu zacházení nebo trestání (r. 1987)
- Evropská v zedská pravidla (r. 1987)

Účel trestu dle Zákona 140/1961 Sb. Trestní zákon §23

Účelem trestu je chránit společnost před pachatelem trestné činnosti, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti, dále vést jej k tomu, aby vedl řádný život a tím výchovně působit i na ostatní členy společnosti, za podmínky, že nesmí být ponížena lidská důstojnost.

1.1. Typy věznic

Výkon trestu odnětí svobody se vykonává ve věznicích, které máme dle způsobu vnějšího zabezpečení a zajištění bezpečnosti rozdělit do čtyř typů:

- s dohledem (typ A)
- s dozorem (typ B)
- s ostrahou (typ C)
- se zvýšenou ostrahou (typ D) a zvláštní věznice pro mladistvé, matky s dětmi, dočasně uvězněné, výkon trestu cizinců a dále na výkon trestu specifických skupin věznic

Věznice typu A s dohledem. Zde jsou obvykle umístěni odsouzení, kteří spáchali trestný čin z nedbalosti a kteří dosud nebyli vězněni. V prostorách věznice se pohybují bez omezení a zpravidla pracují na pracovištích mimo věznici. Mohou se pohybovat za účelem sportovních a kulturních aktivit také mimo věznici bez dozoru a bez dozoru zaměstnanců VS probíhají i návštěvy odsouzených.

Věznice typu B s dozorem. Soud zde umístí odsouzené, kteří spáchali trestný čin z nedbalosti, ale již ve výkonu trestu byli za úmyslný trestný čin. Odsouzení se zde pohybují pod dozorem zaměstnanců VS, pracovní činnost vykonávají uvnitř i mimo věznici. Kulturní a sportovní činnost je jim povolena pouze pod dozorem zaměstnanců VS, návštěvy bez dohledu.

Věznice typu C s ostrahou. Do tohoto typu věznic soud zařazuje odsouzené, kteří spáchali úmyslný trestný čin. Odsouzení pracují zpravidla pod dohledem a to uvnitř věznice nebo na zabezpečených pracovištích mimo věznici. Mimopracovní aktivity se organizují vždy pod dohledem a to jen pro odsouzené v předpropouštěním oddělení. Návštěvy se uskutečňují vždy pod dohledem zaměstnanců Vězeňské služby. (dále jen VS)

Věznice typu D s zvýšenou ostrahou. Zde se umístí odsouzení, kterým byl soudem uložena trest odnětí svobody na dočasně nebo zvláště nebezpečnému

recidivistovi, kterému byl vyměřen trest ve výměně nejméně osmi let a nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech utekl z výkonu vazby nebo výkonu trestu. Jsou uzamykáni v celách, pracovní činnost vykonávají pouze uvnitř v znicích a to zásadně pod dohledem zaměstnanců VS. Návštěvy probíhají také pod dozorem zaměstnanců VS.

1.2. Ubytovací systém

K tomuto rozdělení máme přidat i **šubytování v znicích**. Ubytovací systém máme rozdělit na:

a) celový systém – odsouzení jsou ubytováni v celách, kde po určitou část dne mohou být uzamčeni nebo se zamykají pouze v noci. V každé v znici je to jiné. Zákonem stanovené zabezpečení v celovém systému jsou například v oknech, celové dveře, které mají kliku pouze zvenku, musí zde mít v znici přístup k pitné vodě tj. umyvadlo, sociální zařízení, které by mělo být oddělené zástěnou a pivolávací zařízení. Celový systém je dle mého názoru celkově lepší a bezpečnější, ale ve výkonu trestu málo rozdílný, pouze je uplatňován ve zvláštní ostraze, v ostraze vzácněji.

b) lofnicový systém – zde nemohou být odsouzení uzamčeni, kliku má i zevnitř, například v oknech. V lofnicovém systému není umyvadlo, sociální zařízení ani pivolávací systém přímo na špokoji. Odsouzení jsou ubytováni po oddělech, záleží na dané v znici. Oddělení je uzamčeno katrem, ale po chodbách se volně pohybují. Odsouzení musí mít vlastní lůžko, vlastní uzamykatelnou skříňku, přímý přístup k stolnímu jídelnímu stolu. Celkově je tento systém ubytování volnější a tím spíše máme dojít k problémům rzného charakteru. Dle mého názoru je také podotknout, že odsouzení ve výkonu trestu odní svobody se umislují odděleně dle pohlaví, mladiství od dospělých, dále zpravidla recidivisté od prvotrestaných a trvale pracovní nezaopatitelní. Pro odsouzené s duševními poruchami a poruchami chování a s uloženým ochranným léčením, existují speciální v znice (např. Kúim) nebo specializovaná oddělení v nichž v znicích.

2. PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH

PRÁVA ODSOUZENÝCH

Dle zákona 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změnách v některých souvisejících zákonech mají odsouzení určitá práva a povinnosti. Nutno podotknout, že zde platí tzv. rovnost práv bez ohledu na typ vězňů.

Práva odsouzených:

- stravování
- ubytování
- odívání
- hygiena
- časová organizace dne
- zdravotní péče

Další sociální práva:

- korespondence
- balíčky
- nákup potravin a věci osobní potřeby
- návštěvy
- užívání telefonu
- uspokojování kulturních potřeb
- duchovní a sociální služby

Stravování

Nárok na stravu má každý odsouzený v takovém množství, aby bylo zachováno jeho zdraví. Jsou zde určité faktory, které složky stravy ovlivňují

- věk odsouzeného (mladiství versus dospělí)
- zdravotní stav (respektuje se například určitá dieta)
- obtížnost vykonávané práce
- náboženství a kulturní tradice (vězňům ale nemusí přihlížet k náboženství například muslimové nejí vepřové maso)

Vedle poskytnuté stravy si odsouzení mohou pořídit pro svoji potřebu doplňkovou stravu na vlastní náklady. Finanční prostředky jim mohou být zaslány od rodiny a přátel nebo je dostávají formou škapesného.

Strava se vydává třikrát denně, připomíná si každá v zniči sama určuje dobu vydání. Zpravidla jsou obědy a večeře teplé. Odsouzení chodí do společné jídelny nebo je jim strava dodávána na celý zát dohledu dozorce. Bezpečně je zajištěno odno jídla přímo na celý, zát vodou zabráněno seskupování se odsouzených a kradení si jídla mezi sebou. Výdej jídla na celách je však hodně zdlouhavý.

Součástí stravování je i pitný režim. Každý odsouzený musí mít dvacet čtyř hodin přístup k pitné vodě. Rovněž ke třem hlavním jídlům vydaným během dne dostává další nápoj. Ve výkonu trestu mají i na ubytování poskytnutý vaření a zalití kávy nebo kávy.

Ubytování

viz. typy v zniči

Odívání

Odívání odsouzených musí vždy odpovídat klimatickým podmínkám. Od vřes v průběhu roku mění a ředitel v zniči stanoví od kdy do kdy se jaké konkrétní oblečení bude nosit.

Druhy oděvu odsouzeného:

- standardní vzešský oděv (SINTR) – jednotná –edá i modrá barva (obsahuje kalhoty, košili, bavlněné –edé triko, 1 pár obuvi, pantofle, kabát)
- pracovní oděv – jen pro ty, kteří ve v zniči pracují (dle druhu činnosti)
- noční hodiny – flutě pyflamo
- vzešské tepláky – jsou určeny pro odsouzené, kteří mají např. zdravotní omezení nebo kterým byl uložena kázešský trest na uzavřeném oddělení
- vlastní sportovní oděv – v době sportovních aktivit nebo vycházek
- vlastní obanský oděv – v dohledové v zniči může odsouzený využívat po pracovní době, v dozorové jen při návštěvách a bohoslužbách, v ostraze a zvýšené ostraze není obanský oděv povolen
- vlastní spodní prádlo

Osobní hygiena

Odsouzený musí mít k dispozici denně teplou vodu na omývání, minimálně jednou týdně mu musí být poskytnuta sprcha. U pracujících v zě je sprchování umožněno vždy po skonění pracovníinnosti, bu přímo na pracovišti nebo po příchodu zpět na v znici. Hygienické prostředky jim poskytuje v znice nebo si je mohou sami zakoupit ve veřejné kantýně určené pro odsouzené.

časová organizace dne

Stanoví vnitřní řád v znice. Je stanoveno toto:

- osmihodinová doba spánku
- doba výdeje a konzumace stravy
- pracovní doba
- přiměřená doba pracovního volna
- doba na hygienu
- doba vycházek (minimálně 1 hodina denně)
- sítací prověrky (2 krát denně)

Zdravotní péče

Způsob poskytování zdravotní péče u odsouzených máme rozdělit do čtyř kategorií:

1. Zdravotní oddělení ve v znici – o jednak ambulantní nebo lůžková část. Každá v znice má svého praktického lékaře plus zdravotní sestry. Odsouzené doprovází vždy dozorce.

2. Civilní zdravotnické zařízení – o pokud není ve v znici lékař, zajišťuje eskorta.

3. Přivolání RZS – o RZS přivolává VISS (vrchní inspektor strážní služby) při velkém ohrožení zdravotního stavu odsouzeného. V sanitce jede uvnitř jeden dozorce plus doprovod. Za sanitním vozem jede další v z jako následné střežení nebo za sanitním vozem následuje další střežení v z.

4. Péče ve veřejné nemocnici

Další sociální práva:

Korespondence

Korespondenci si odsouzený posílá na vlastní náklady, může ji přijímat i odesílat v neomezeném množství. V zeskásluflba provádí kontrolu korespondence jak odeslané, tak přijaté. V případě podezření, může je napomáháno k páčání trestného činu, korespondence je zadržena a předána na oddělení prevence a stíhání. Na která pošta se kontrolovat nesmí a to zejména od advokáta odsouzeného a od státních orgánů (policie, soudu, finančního úřadu).

Odsouzenému, který neumí číst nebo psát, V zeskásluflba zajistí, aby mu byla dohlá pošta přetena. Rovněž zprostředkuje písemnou pomoc při sepisování žádostí, podání a stížností státním orgánům a mezinárodním organizacím.

Balíky

Odsouzení mohou přijímat dva druhy balíků :

- **nárokový balík** – pouze dvakrát do roka o hmotnosti do pěti kilo. Může obsahovat v cí osobní potřeby (hygienu, prádlo, psací potřeby, časopisy, potraviny jako kávu, čaj, sušenky v originálně zabalené)
- **civilní balík** – obsahuje v cí osobní potřeby jako je hygiena. Naopak nesmí obsahovat potraviny, kůřivo, kávu, čaj. Tento balík není váhov ani po etn omezen.

O přijetí balíku řádá odsouzený vychovatele a ten rozhoduje, zda mu balík bude povolen. Celkově je zde problém při kontrole balíků . První kontrola je prováděna rentgenem při vstupu do věznice. Druhý stupeň spoívá v ořichání balíku protidrogovým psem v určené místnosti a při této kontrole probíhá fyzická kontrola a vlastní výdej za přítomnosti odsouzeného, vychovatele a dozorce.

Nákup potravin a v cí osobní potřeby

Nákupy se provádějí zpravidla nejméně jedenkrát týdně, dle vnitřního řádu dané věznice a to bezhotovostním způsobem. Odsouzení, kteří chtějí nakupovat, řádají svého vychovatele. Ten na základě těchto řádostí sepíše seznam osob odsouzených a předá jej na ekonomické oddělení. Na tomto oddělení vyplíí možnost výěi nákupu, což je pro každého odsouzeného individuálně podle stavu jeho konta. Nákup zajiřuje v zeskásluflba kantýna, kde by měly být ceny zboží obvyklé jako mimo věznic. Za odsouzené ve zvýšené ostraze nákup zprostředkují dozorcí ař na celý.

Kantýna musí mít minimální sortiment jako jsou psací potřeby, hygiena, káva, čaj. Vedle toho je další schválený sortiment jako je zelenina, uzeniny, pečivo, časopisy. Dle mého názoru je nákup v kantýně mnohem bezpečnější než nákup v jídelně.

Návštěva

Odsouzený má nárok na návštěvu osob zvenku minimálně po dobu tří hodin za měsíc. V trestině si tyto hodiny rozdělují do dílčích částí. Pijít mohou najednou maximálně čtyři osoby včetně dětí, pokud ředitel v zniče nerozhodne jinak. Na návštěvu chodí a mohou pouze osoby blízké (příbuzenský vztah prvním plus druh nebo družka). Při návštěvě musí mít osoba platný občanský průkaz nebo povolení k návštěvě, o které žádá odsouzený a vystavuje vychovatel. Tato tzv. návštěvenka je odesílána na náklady odsouzeného. Děti do patnácti let mohou přijít pouze v doprovodu plnoleté osoby (nemusí to být rodič), mladiství od patnácti do osmnácti let mohou přijít sami.

Druhy návštěv:

1. Návštěva bezkontaktní probíhá se v trestině ve vazebních znicích a její průběh je prováděn formou špešpéřů. S tímto typem návštěvy se ve výkonu trestu setkáváme jen výjimečně.

2. Návštěva kontaktní probíhá ve společné návštěvní místnosti a je nejrozšířenějším typem. Zde je velkým problémem zamezení předávání si neřádných informací a nedovolených předmětů. Před návštěvou jsou prováděny tzv. vstupní prohlídky návštěv a dále kladné osobní prohlídky v zniči. Po návštěvách opět dochází k dále kladným osobním prohlídkám v zniči. Rovněž jsou kontrolovány návštěvní místnost a toalety. I tyto prostory mohou být místem k předávání například nedovolených předmětů.

3. Návštěva bez zrakové a sluchové kontroly personálu povolována ředitelem v zniči a je vykonávána ve speciálních místnostech.

4. Návštěva mimo v zniči špovolení ředitele k opuštění v zniče v souvislosti s návštěvou afl na dvacet čtyři hodin (nejvyšší kázeňská odměna). Návštěva si pro odsouzeného musí přijít a teprve potom odsouzený odchází mimo v zniči objekt. Odsouzený má přesně určené místo, kde se smí pohybovat po dobu této vycházky. Tento typ návštěvy se týká pouze dohledu, ve výjimečných případech dozoru.

Užívání telefonu

Odsouzenému se v odvodných případech povolí k používání telefonování pevné linky. Telefonování probíhá na náklady odsouzeného, který si koupí telefonní kartu. Není přesně určena doba volání. Vychovateli oznámí, komu chce odsouzený zavolat a musí mu sdělit telefonní číslo. V zveřejněná služba odposlouchává a nahrává telefonní hovory, ale současně je u hovoru přítomen i vychovatel a v případě páchaní trestného činu může hovor přerušit.

Uspokojování kulturních potřeb

Odsouzení v nápravných zařízeních mají dle mého názoru velkou možnost uspokojovat své kulturní potřeby. Počínaje sledováním televize, možnost přejít si od v zničené ruce stolní hry nebo sportovní potřeby. Z vlastních nákladů odsouzeného lze také objednat denní tisk a časopisy nebo si zapůjčit knihy ve veřejné knihovně. V zničené může zorganizovat kulturní i hudební představení uvnitř v zničené. Vybraní odsouzení na povolení ředitele v zničené mohou navštívit mimo v zničené i například kina nebo divadla.

Duchovní a sociální služby

Odsouzenému je zajištěno právo na poskytování duchovních a dalších služeb. Představitelé církví vykonávají ve v zničené duchovní činnost pro odsouzené a jsou povinni zachovávat mlčenlivost ze z povahy. Duchovní jsou zaměstnanci veřejné služby a zároveň jsou částí církví. V zničené umožňují konat společné náboženské obřady odsouzených. Účast na těchto obřadech je dobrovolná.

Mezi zaměstnanci v zničené rovněž patří sociální pracovníci, kteří jsou odsouzeným nápomocni v oblasti řešení rodinných vztahů, výlivného, bydlení, zabezpečení si budoucího zaměstnání apod. Právě tyto zaměstnanci pomáhají odsouzené umět si poradit, s tímto pro jiné obřady běžnými záležitostmi v momentě, kdy odsouzený opouští bránu v zničené.

POVINNOSTI ODSOUZENÝCH

Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců V zeské služby, pracovat pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce. Dále plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, neměť zacházet se svými v cizími, nepokouzet cizí majetek a dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku.¹

Odsouzený je dále povinen:

- podrobit se osobní prohlídce v zájmu zajištění vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe neměl v cizí, kterou by narušoval účel výkonu trestu
- umoznit zaměstnancům V zeské služby kontrolu svých osobních věcí
- podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a ošetření, a opatření stanoveným orgány hygienické služby
- splňovat úkony, které souvisejí s jeho identifikací, a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy
- pokud onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci V zeské služby
- oznámit neprodleně zaměstnanci V zeské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným nebo ve věznici, pokud se o nich dozví nebo je zjistil
- podrobit se opatření, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici
- dodržovat zásady hygieny
- oznámit neprodleně ve věznici skutečnost, že je požívatelem dýchacího, výsluhového přístroje, přístroje za službu nebo má příjem podléhající dani z příjmu
- odevzdat do úschovy ve věznici věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu
- uhradit náklady zdravotní péče provedené v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění

¹ Zákon č. 169/1999 Sb. Ze dne 30. června 1999 O výkonu trestu odnětí svobody, § 28

Odsouzeným ve výkonu trestu je zakázáno :

- navozovat styky s jinými osobami v rozporu s tímto zákonem nebo s pokynem vydaným na základě tohoto zákona
- vyrábět, pěstovat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a pěstovat plodiny, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k úniku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví
- pěstovat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití návykových látek, jedů, výbušnin, zbraní a streliva
- hrát hry o peníze, věci, slůžby nebo o jiné úkony, účastnit se loterií a jiných podobných her
- tetovat sebe nebo jinou osobu anebo nechat se tetovat
- předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškodovat na zdraví
- bez souhlasu vězeňské služby prodávat, směňovat a darovat věci, které má v držení ve věznici²

2.1. Omezení a zbavení některých práv a svobod odsouzených

- nedotknutelnost osoby a jejího soukromí (zaměstnanci provádějí prohlídky těla odsouzených, prohlídky skříněk atd.)
- svoboda pohybu a pobytu (omezený pohyb ve věznici odsouzených)
- odtato zachování listovního tajemství (tení dopisů, odposlouchávání telefonních hovorů)
- svobodná volba povolání (vykonává povolenou práci)
- právo na stávkou (odsouzený musí mít stejné podmínky na práci jako mimo věznici, ale nesmí stávkovat)
- právo sdružovat se ve spolcích a sdruženích
- zakládat odborové organizace
- právo podnikat
- právo svobodné volby lékaře (lékař odsouzenému určuje vězeňská služba)

² Zákon č. 169/1999 Sb. Ze dne 30. března 1999 O výkonu trestu odnětí svobody, § 27

- právo zakládat politické strany a hnutí (jakákoliv politická činnost například i p edvolební je zakázána)
- právo vykonávat volené a jiné veřejné funkce (např. starosta nemůže užívat ve výkonu trestu vykonávat funkci starosty)³

2.2. Kázeňské řízení

Chápeme jako postup příslušného zaměstnance V ze školské služby podle zákona a vyhlášky v době od obdržení návrhu na udělení kázeňské odměny nebo záznamu o kázeňském postupu, až po vyhlášení vykonatelného rozhodnutí o udělení kázeňské odměny nebo uložení kázeňského trestu. Smyslem kázeňského řízení je přimět odsouzené k plnění zákonem stanovených povinností. Kázeňskou pravomocí rozumíme právo pracovníka V ze školské služby udělovat kázeňskou odměnu, ukládat kázeňský trest a rozhodovat v případě stížností odsouzeného proti uloženému kázeňskému trestu.

Osobami s kázeňskou pravomocí zmocněnými z NG 32/99 jsou vychovatel, speciální pedagog, vedoucí oddělení výkonu trestu, editel v zniční a generální editel V ze školské služby. V případě, že odsouzeného potrestá editel v zniční a tento odsouzený si podá stížnost, následně se ujímá kázeňského řízení pověřený lov k generálním editelům VS. Prostředky kázeňské pravomoci jsou kázeňské odměny a kázeňské tresty.

2.3. Kázeňské odměny

Jejich cílem je posilovat a vytvářet podmínky k řádnému jednání a chování odsouzených a zároveň je tak pozitivně motivovat. Kázeňskými odměnami rozumíme:

- **pochvala** – oficiální písemný úřední akt daný k podpisu odsouzenému, uvádí se do jeho osobního spisu, odsouzený jej využívá při předkládání jakékoliv žádosti
- **mimo úřední zvýšení doby trvání návratu, až na pět hodin** – vychovatel určí nepřetržitě pět hodin
- **povolení jednorázového nákupu potravin a v cizí osobní potřebě**
- **zvýšení kapesného** – zvýší se až o jednu třetinu z povodňového výše kapesného, dostávat jej však smí nejdéle po dobu třech měsíců
- **v cizí nebo peněžité odměny do tisíce korun** – v případech například za poskytnutí první pomoci, uhašení požáru

³ Zákon č. 169/1999 Sb. Ze dne 30. března 1999 O výkonu trestu odnětí svobody, § 45

- **roz-í ení osobního volna** o nap . osobní volno na sportovní innost
- **povolení opustit v znici afl na ty iadvacet hodin** o ud luje se v souvislosti s náv-t vou nebo s programem zacházení
- **p eru-ení výkonu trestu odn tí svobody afl na dvacet dní v roce** o povoluje pouze editel v znice⁴

2.4. Káze ské tresty

Jsou ukládány odsouzeným za jednání, které napl uje skutkovou podstatu káze ského p estupku. Káze ským p estupkem rozumíme zavín né poru-ení zákonem stanovené nebo na jeho základ ulofené povinnosti, po ádku nebo kázn b hem výkonu trestu odn tí svobody. P estupek lze e-it téfl výchovným pohovorem bez ulofení káze ského trestu.

- **d tka** o oficiáln zpracovaná a podepsaná výtka, která se dává ke spis m odsouzeného
- **sníflení kapesného** o snifluje se afl o jednu t etinu z p vodního kapesného
- **zákaz p íjetí nárokového balí ku**
- **pokuta afl do tisíce korun** o odsouzený se m fle odvolat, rozhoduje soud
- **propadnutí v ci** o propadá v c, jenfl je spojena s pácháním trestného ínu a odsouzený ani jiná osoba se k dané v ci nehlásí, (pozn. propadnutí v ci je jediným trestem, který m fle být ulofen sou asn í s jiným trestem)
- **umíst ní do uzav eného odd lení afl na dvacet osm dní s výjimkou doby stanovené k pln ní úkol programu zacházení**
- **celodenní umíst ní do uzav eného odd lení afl na dvacet dní** o odsouzený by zde m l být umíst n sou asn s dal-ím odsouzeným
- **umíst ní do samovazby afl na dvacet dní** o zde má odsouzený nárok k opu-t ní samovazby pouze za ú elem náv-t vy léka e, vykonání vycházky, koupání apod.
- **odn tí výhod vyplývající z p íd lených káze ských odm n**

Spole ným znakem samovazby a celodenního umíst ní rozumíme podrobení se odsouzeného léka ské prohlídce, za ú elem zji-t ní schopnosti výkonu tohoto trestu. Vždy musí být léka ská zpráva písemná.

⁴ Zákon . 169/1999 Sb. Ze dne 30. ervna 1999 O výkonu trestu odn tí svobody, § 46

Odsouzený smí proti rozhodnutí uložení káze ského trestu podat stíflnost a to nejpozd ji do t í dn od oznámení rozhodnutí. O stíflnosti rozhodne do p ti pracovních dn osoba s vy—í káze skou pravomocí nefta, jeft káze ský trest ukládá.⁵

2.5. Principy e—ení stíflností:

- m fl být zamítnuta z d vodu pozdního podání nebo jejího neopodstatn ní
- smí být e—ena sníflním uložení káze ského trestu, nikdy v—ak není možné káze ský trest zvý—ít
- je uznána jako oprávn ná, uložení trest se zru—í a v—e se vrací k do—et ení a dopln ní

Osoba se stejnou nebo vy—í káze skou pravomocí, jeft káze ský trest uložila, m fl odsouzenému onen trest e—ít prominutím výkonu káze ského trestu, upu—t ním od výkonu zbytku káze ského trestu, nebo úplným zahlazením káze ského trestu. V p ípadech prominutí a upu—t ní je evidován káze ský trest v osobní kart odsouzeného i nadále. P í zahlazení káze ského trestu dochází k vyuffití káze ské odm ny, která vykompenzuje zápis v osobní kart odsouzeného, jift d íve uložení a vykonaného káze ského trestu. Tím m fl dojít k usnadn ní cesty k podmíne nému propu—t ní.

⁵ Zákon . 169/1999 Sb. Ze dne 30. ervna 1999 O výkonu trestu odn tí svobody, § 52

3. POVINNOSTI SPECIALIST VE V ZNICI

3.1. Speciální pedagog:

Speciální pedagog je odborný pracovník, který má na starosti zejména sestavování programu zacházení pro odsouzené dle zpracované pedagogické, psychologické a sociální diagnostiky. Podílí se i na jejich vyhodnocování. Úzce spolupracuje s dalšími odbornými zaměstnanci, zejména s vychovatelem a sociálním pracovníkem. Zabezpečuje všeobecné, odborné vzdělávání odsouzených a rovněž se účastní výběru odsouzených k zařazení do práce. Spolupracuje s nimi, kterými zaměstnanci má své vlastní právní pravomoc, uděluje tedy právní odměny a tresty. Při vzniku mimořádných událostí ve vztahu k vězněným osobám navrhuje z pedagogického hlediska příslušná opatření, vedoucí k jejich řešení, prevenci a eliminaci.

3.2. Vychovatel:

Vychovatel zajišťuje komplexní výchovnou, vzdělávací, diagnostickou a preventivní činnost. Je zaměřena na celkový rozvoj osobnosti, socializaci a resocializaci. Je to člověk, který má naprostý pohled o odsouzeném, zná jeho rodinnou situaci i osobní život. Ve věznici je pro odsouzeného nejbližším člověkem právě vychovatel, který by měl dohlížet na jeho práva i povinnosti. Podílí se na hromadně organizovaných akcích, dbá na kázeň a pořádek, dohlíží na splnění úkolů uložených odsouzeným, zabezpečuje kontrolu korespondence a uskutečnění telefonních hovorů. Dle mého názoru by tuto funkci měl vykonávat člověk, který budí u odsouzených respekt, má životní zkušenosti a odsouzený má k němu důvěru.

Další náplň práce dle PhDr. Jana Šochy, Ph.D. vychovatel zpracovává návrhy na porušení výkonu trestu, povoluje volný pohyb po věznici nebo do asne opustění věznice například při účasti na různých akcích, dále se podílí na výběru odsouzených k zařazení do práce. Spolupracuje s příslušnými vykonávající dozoru službu, rozhoduje o ubytování odsouzených do jednotlivých celů a oddělení a předkládá požadavky na materiální technické vybavení ubytovacích prostor, zabezpečení chodu jemu svého úseku a na odstranění zjištěných závad a nedostatků.

3.3. Sociální pracovník

Sociální pracovník je odborný zaměstnanec, který má velice rozmanitou, efektivní a rozsáhlou pracovní náplň. Jeho hlavním úkolem je sociální práce, která je zaměřena na život odsouzených, kteří opouští věznic a vrací se do obanského života. Snaží se odsouzeným pomoci při řešení problémů nejen ve výkonu vazby, ale i při partnerských nebo rodinných problémech.

S ostatními zaměstnanci zpracovává konkrétní programy zacházení a navrhuje případné změny. Společně s vychovateli vyplňuje odsouzeným volný čas v rámci programu zacházení například různými sportovními aktivitami. Provádí výchovnou a poradenskou činnost pro odsouzené. Sociální pracovník by měl mít určité zkušenosti, aby dokázal objektivně řešit vzniklé situace.

3.4. Psycholog

Psycholog je velmi důležitý člověk, který má v náplni práce především psychologickou diagnostiku vězněných osob, zpracovává jejich psychologické posouzení v rámci komplexní zprávy, včetně doporučení pro program zacházení. Poskytuje psychickou pomoc při řešení krizových situací odsouzených například při pokusu o sebevraždu či sebeobětování.

Rovněž se podílí na zpracování programu zacházení jednotlivých odsouzených. Velký vliv má i na udržení dobré atmosféry mezi zaměstnanci a mezi odsouzenými a zaměstnanci.

Psychologové se velkou částí podílejí na přijímání nových příslušníků Vězeňské služby a obanských zaměstnanců, což je dle mého názoru velice zodpovědná práce. Pokud vezmu v potaz, že o tuto práci má zájem mnoho uchazečů a je potřeba pečlivě vybírat nové příslušníky, především s pevnou vůlí, neovlivnitelné a schopné výkonu služby, je práce psychologů nezbytná.

3.5. Pedagog volného času

Základním úkolem pedagoga volného času je veškerá činnost s odsouzenými a s nimi jejich švolnao. Od zájmové činnosti přes terapeutickou, sportovní a kulturní. Opět se podílí na programu zacházení, kde vede nejméně tyto i průběžné aktivity a účastní se hodnocení.

Cílem pedagoga volného času je mimo jiné naučit odsouzené trávit volný čas, protože odsouzených trávili před zatčením v tísňové svobodě volný čas konzumací alkoholu, braním drog a hazardem. Ve výkonu trestu zejména vyplují činnosti zaměřené na rozvoj osobnosti, udržení fyzické kondice a vytvoření kulturních návyků.

K nejde ležet jím kognitivním charakteristikám v zraněných osob, tj. specifickým způsobem, kterými v zraněné osoby vnímají okolní realitu, promýšlejí ji a na základě toho jednají, patří (vedle oprávnění, orientace na moc, superoptimismu, kognitivní indolence, blokování, sentimentality a diskontinuity) i zmírnění. Ani v zraněných člověku nedokáže vždy zvolit a uplatnit v sobě tvrdou a nepřijemnou pravdu o vlastní vině na spáchaném zločinu, přijmout uložení trestu jako nabídnutou věc a poctivě pracovat na své reintegraci. Podle kvalifikovaných odhadů tvoří ve vzešlé populaci více než padesátiprocentní podíl ti, kteří se alespoň částečně pokoušejí vinit ze své odpovědnosti za kriminální chování a jeho následky. Zmírnění je pak možno chápat jako penologickou variantu v psychologii obecně známých obranných mechanismů, používaných každým člověkem ke snižování úzkosti způsobené ohrožením sebeúcty, samotného š Jájstvió⁶

⁶ Hála, J. Bolest a naděje v zranění. 1. Vydání. Nakladatelství Triton v Praze roku 2007., s. 19

4. PROGRAMY ZACHÁZENÍ S ODSOUZENÝMI

Programy zacházení dříve nazývány resocializační programy, jsou výchovným prostředkem, jehož základem je vedení odsouzených k přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a naplnění úelu trestu. Na každém programu zacházení se podílí tým odborníků jako je psycholog, pedagog, vychovatel, sociální pracovník a lékař. Cílem programu zacházení je především motivovat v znu osobu k její seberealizaci a k jednoduššímu začlenění odsouzeného do společnosti po propuštění z výkonu trestu.

Na každého v znu se musí sestavit individuální program zacházení dle určitých kritérií. Tento program zacházení pro odsouzeného je dlehlitě vypracovat již v prvních dnech v znu. Každý program zacházení musí schválit ředitel v znice. Odsouzený si může z aktivit programu zacházení vybrat sám, dle toho, co určité v znice nabízí. Pokud odsouzený odmítá nabízené aktivity z programu zacházení, je mu přidělen tzv. minimální program zacházení, který upravuje vnitřní řád v znice.

Druhy programů zacházení máme dle Sochůvky rozdělit:

- *pracovní programy*
- *vzdělávací programy a aktivity*
- *volnočasové aktivity*
- *terapeutické programy*
- *programy a aktivity vedoucí k výcviku ve zvládnutí konfliktních situací a tréninky zvládnutí agrese (sociálně psychologický výcvik)*
- *sociálně právní poradenství jako vhodný způsob řešení sociálních problémů*
- *extramurální programy (vycházky)*
- *obecné metody o stanovené zákonem, předpisy a jinými normami, které upravují kázeň a pořádek, hygienu, práva a povinnosti*
- *speciální programy a aktivity o pedagogické, psychologické a terapeutické metody zaměřené na individuální a skupinovou práci s odsouzenými⁷*

Programy zacházení musí být pravidelně vyhodnocovány z hlediska naplnění požadavků odsouzeného do jiného typu v znice. Záleží na samotném v znu,

⁷ Sochůvka, J. Kapitoly z penologie III, Negativní jevy ve vězení. 1.vyd. Liberec:Technická univerzita v Liberci 2007., s.45

jak se k programu zacházení postaví, na jeho zájmových aktivitách a povahových vlastnostech. Dleflitou roli zde také hraje motivace. Odsouzení nemají v t-ínou zájem o vzd lávací i kulturní aktivity, ale up ednost ují spí-e sportovní íinnost.

Pankertová uvádí n kolik zásad p i zpracování programu zacházení:

- individuální p ístup ó respektovat osobnost odsouzeného
- motivace ó velice d leflitá zásada
- p im enost - k psychickému stavu jedince, k rozumovým schopnostem
- komplexnost
- zp tná vazba ó pohovory s v zn m
- cílev domost ó musí sm ovat k jasnému cíli
- systemati nost ó p sobení musí být realistické a pro v zn srozumitelné
- soustavnost ó p sobení musí být v co nejdel-ím asovém úseku, aktivity musí spolu souviset a sm ovat k cíli a zm nám v postojích a osobnosti v zn
- perspektivnost

D leflité je získání základních informací o odsouzeném pro vypracování programu zacházení. Podkladem pro výb r programu zacházení je tzv. komplexní zpráva. Ta obsahuje zdravotní stav odsouzeného, zdravotní rizika, samoz ejm spáchaný trestný ín a ulofený trest, výsledky psychologického vy-et ení odsouzeného, jeho sociální anamnézu, charakterové vlastnosti a v neposlední ad p edpokládané problémy po propu-t ní. Hlavní zásadou pro sestavení programu zacházení je ur ení tzv. penitenciární diagnostiky, která odhalí mimo jiné psychický stav odsouzeného p i nástupu do výkonu trestu.

Pln ní programu zacházení ze strany odsouzeného je základem pro ur ité švýhodyō, které m fle odsouzený mít. Proto je d leflité, aby se personál na tento program d kladn zam íl.

5. DRUHÝ ŽIVOT ODSOUZENÝCH

Tzv. šdruhý život odsouzených je život v zě mimo bezprostřední kontrolu personálem. Tzn. zejména v nočních hodinách, o svátcích a ve dnech pracovního volna. Právě v tuto dobu se zde ukazuje řada sociálně negativních jevů, které ve věznicích probíhají. Patří sem například drobné úsluhy mezi věznicemi, úplatky, vydírání, šikana, vzájemné násilí, hazardní hry, krádeže, znásilnění, prostituce atd.

O šdruhém životě odsouzených relativně víme, ale ve skutečnosti o tom, co se v těchto šnehlídaných dnech děje, vídí jen věznicí sami. Vzniká zde určitě vnitřní klima cely, oddělení, věznice a někdy i celé vězeňské subkultury. Odsouzený se musí v mnoha ohledech přizpůsobit nejen oficiálním podmínkám a požadavkům, ale i těm neoficiálním, které ve věznicích panují.

Život mimo vězení je relativně nezávislý a svůj život si řídí i organizuje sám. Přestože je vězeň vlivě sociální interakci a žije v mnoha sociálních vztazích. Může mít svou zdravou sebedůvěru, celkově však mohou převládat kladné emocionální zážitky a profity. Naproti tomu, uvězněný život je vytržen ze sociálních vazeb, je závislý na mnoha lidech, jeho životní rytmus mu je určen jak personálem ve věznici, tak i spoluvěznicí a samozřejmě mu zpravidla nevyhovuje. Jeho sebedůvěra je snižována a začínají zde dominovat negativní emocionální profity.

Vágnerová uvádí, že štrestodní svobody má prožívání, uvádění i chování věznic. Ve vězeňské prostředí má své vlastní normy a pravidla chování více či méně odlišná od obecně platných norem. Ve vězení jsou užitelné jiné vzorce chování. Způsob chování získané na svobodě vyhasínají, nejsou zde potřebné, někdy jsou dokonce neřádné a spoluvěznicí sankcionované. Adaptace na prostředí ve vězení zásadním způsobem má hodnoty, normy i vzorce chování, a stává se pokračováním návratu trestaného životka do společnosti.

Každý odsouzený má ve věznicích vybudovanou určitou pozici. Dochází k vymezení hierarchie u odsouzených, kteří mají jak svá práva, tak povinnosti se souvisejícími sankcemi.

Netík a Netíková rozdílují role následovně :

- **škrál** ó v dce, který se vyznačuje svou nadřazeností nad ostatními, odevzdávají se jim části škořice nebo majetku jako je káva, jídlo, cigarety. Jsou u jednotlivých cel i oddělení.
- **šmet** ó poradci krále, jedinci, kteří pobývají ve výkonu trestu nejdelší dobu, tudíž výborně ovládají tamní obchodní transakce. V zni mají perfektně zmapovanou i se vztahy zde probíhajícími.
- **šadový len** ó v tina odsouzených, práva a povinnosti mají vymezeny králem.
- **šotrok** ó v ze sloufíci králi

Mezi odsouzenými jsou i v zni, kteří jsou negativně hodnoceni ze strany svých spoluzápníklad z d vod :

- v zni, kteří jsou podezřeni ze spolupráce s personálem v ze ské slufby (šHonzíci)
- v zni, kteří jsou odsouzeni za sexuální delikty spáchané na d tech (šprcá ká i)
- v zni nekomunikativní nebo naopak obtíflující svým chováním
- v zni mající infekční choroby (HIV, floutenka typu B, C)
- v zni mentálně zaostalí

Naopak jsou velice oceněni v zni, kteří zápníklad spáchali trestný in na policistech, i na jiných zápníslu-nících ozbrojených sbor nebo zápníklad v zni, kteří zápnípadli transportér s penzi.

6. ANOMÁLNÍ CHOVÁNÍ A REAKCE U V ZNÝCH OSOB

Anomální chování můžeme charakterizovat jako určitou odchylku. Anomální dle wikipedie pochází z řeckého slova a-nomos, což znamená nezákonný, nepravidelný a znamená výjimku, odchýlení od obecného pravidla nebo normálního jevu. Dále anomální můžeme charakterizovat jako takové chování, které není duševní poruchou ani nemocí, ale vyznačuje se výjimkou a odchylkou jak od obecně uznávané lidské normy, tak i od normy běžné ve vztěské populaci. U vztěných osob můžeme toto chování pozorovat v různých formách.⁸

1. Individuální hladovka – tzn. odmítnutí vztěské stravy odsouzeného. Tato hladovka může být pouze na oko, protože odsouzený si jídlo shání jiným způsobem, v těnou prostředí ostatních vztě.

2. Různé formy sebepoškození

- seřzení
- vpichování různých předmětů pod kůži
- polykání předmětů (části lžic, noží, bity)
- zneužívání léků (sedativa, antidepresiva)
- zneužívání drog (marihuana, pervitin)
- zneužívání přírodních látek (sušené jedovaté byliny)

3. Suicidální aktivity

- motivací je především vydírání vztěského i obanského personálu
- seřzení tepen a žil na končetinách a krku
- strangulace různého typu s tím, že se na ně včas přijde a jsou zachráněni
- duševní vředy jen úlov do určité chvíle, opot jsou zachráněni
- používání chemických prostředků

4. Třkanování a psychické manipulace mezi vztěnými – za účelem prosazování svých potřeb, zájmů a cílů

⁸ Sochůrek, J. Kapitoly z penologie III, Negativní jevy ve vztězení. 1.vyd. Liberec:Technická univerzita v Liberci 2007., s. 7

5. Agresivní chování je obsaženo v celé řadě anomálního chování, které má své příčiny v zášti, vzdoru, provokacích, úle, traumatizaci, ale i rezignaci, bezradnosti, úzkosti, strachu, panice i v blokáde adekvátních způsobů reagování.

6. Anomální chování a reakce se mohou projevovat i v jisté nechtivosti, neschopnosti nastavit motivaci k úkolům a povinnostem, které se odvolávají.

7. Anomální uspokojování sexuálních potřeb je možnost vytvořit si předpoklady pro heterosexuální styk ve výkonu trestu není možná. Homosexuální kontakty jsou možné tak jako v úloze. Homosexuální chování jako náhradní sexuální aktivita, automasturbace a felace vytvářejí nejzákladnější formy sexuálního chování v z. Anomální formy tohoto chování jsou zejména:

- a) zástí mutální kontakty na vzájemné ve společnosti
- b) zástí felace, mutální
- c) felace a anální kontakty, zástí za odměny a výhody
- d) uvedené formy jako sexuální motivované násilí ve skupině tzv. špro obecnostvo

8. Anomální chování se může projevit i jako neúspěšná a nefunkční osobní úlova adaptace. V z, i když je delší dobu ve vazebním prostředí a reaguje jako adaptovaný, se může na neadekvátní stimul chovat nepřijemně, jako kdyby vládnou vazební zkušenost neměl. (J. Zl, M. Olejník, A.: Penologie a penitenciární pedagogika, Brno, 2004)

6.1. Třikana

Třikana je násilně poničující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který, nemůže ze situace uniknout a není schopen se úloze bránit. Ve vzájemném prostředí může být shledat třikanu skrytou, což je např. v z označeno jako šdona-e (bonzák) nebo homosexuál ko-t, buk). Delším projevem n kterých v z je třikana zjevná, kterou lze charakterizovat fyzickým násilím, psychickým poničováním a vydíráním, destruktivní aktivitou zaměřenou na majetek ob t.

Dle Vágnerové je třikanující agresor šfyzicky zdatný a silný, ale neukáznitý jedinec, s potěbou se předvádí a dokazovat svou převahu nad ostatními, bývá necitlivý a bezohledný. Nemívá dostatečně vyvinuté sebevědomí a za své chování se necítí vinen. Má zvýrazněnou potřebu sebeprosazení, kterou buď nemůže uspokojit v jiné oblasti než v omezených schopnostech nebo má návyk e-ít v-echno násilím. Bývá spíše

podpr m rným, neúsp -ným flákem. Tendence k agresí je spojena s podezíravostí v í okolí. Jedinec promítá do ostatních svoje vlastní postoje a sklony ublířovat druhým, podezírá je z toho, co má tendenci d lat sám. Zpravidla se projevuje agresivn jřl od d tského v ku, a to generalizovan . V jeho chování je zjevný nedostatek citlivosti a ohledu k ostatním.⁹

TMkana ve v zení vykazuje vysokou latenci. Ob ti velmi ásto v dí, fle jde o p echodnou záleřitost nebo se snařl uniknout do nemoci, jiného kolektivu, jiné cely nebo ubytovny. V t-inou se necht jí stát dona-e i, udava i, a proto odhalení -ikany bývá dlouhodobou záleřitostí. TMkana, podobn jako dal-í sociáln patologické jevy a formy chování (násilí, vandalismus a ni ení, drogy apod.) jsou v kriminální subkultu e mnohdy favorizovány. Jejich nositelé ásto nenarářejí ve v ze ských kolektivech na jednozna ný a otev ený korigující odpor. (Soch rek, Kapitoly z penologie III, 2007)

6.2. Sebeo-kozování

Ve v znicích sebeo-kozování není nic neobvyklého, naopak je to jakýsi prost edek k upoutání pozornosti, í k dosaření svého cíle. Mezi nej ast j-í druhy pat í nap . po ezání záp stí nebo p edloktí za pouřítí sklen ných st ep nebo filetek. Dále se jedná o polykání nejrz n j-ích p edm tu, kterými se ásto stávají kusy skla, h ebíky í kusy drát . Sebeo-kozování m fle být uskute ováno také nap . úmyslným zp sobováním hnisavých zán t , intoxikací léky nebo chemikáliemi, vpravováním cizích p edm t pod k řl a v neposlední ad sypáním tuhy do o í nebo vpravováním nápln propisovacích tufek do spojivkového vaku.

Hlavním smyslem sebeo-kozování pro uv zn é osoby je p edev-ím odstran ní vnit ní psychické tenze jako reakce na zát řovou situaci, dostání se do nemocnice z d vodu úniku standardním podmínkám výkonu trestu, k oddálení soudního lí ení nebo vyhnutí se práci.

M fle se tak jednat o formu nátlaku na personál s cílem dosaření nap . p emíst ní na jinou celu nebo jako nátlak v í osobám vn v zení. V zni, kte í sáhnou po této form odporu v t-inou jednájí opakovan jen m ní řstylø sebeo-kození. Každý p ípad sebeo-kozování e-í v ze ský personál, specialisté a léka i. Musí se zde vést p edepsaná dokumentace.

⁹ Vágnerová, 1999, s. 283

6.3. Drogová problematika

S drogami se setkáváme i za zdmí v znice a není to nic výjime ného. Do v znice p icházejí odsouzení, kte í mají jifl bohaté zku-enosti z švenkuo, ale i odsouzení, kte í se s drogami do této doby neseťkali. Mnozí se tomuto nau í práv ve v ze ských za ízeních, i p es ve-kerou snahu v ze ského personálu jim v tom zabránit. Hlavním d vodem je neschopnost sná-et zát fl a vyrovnávat se se stresem. Jifl samotný fakt odn tí svobody, tlak na dodrřování reffimu ústavu má mohutný vliv na tzv. šdruhý flivot odsouzenýcho. Odsouzení hledají únik z nap tí a obranu proti t mto nátlak m v drogách, které zaujímají postupn p ední místo v jejich hodnotovém fleb í ku. (Havrletová, 1997, s. 84)

Pro drogovou závislost se pouřívají i pojmy narkomanie a toxikománie. Modern j-ími pojmy jsou úzus (uflívání nebo uflití drogy v p íjatelném mnořství) nebo abúzus (nadm rné uflívání drog, zpravidla s návykem). Drogy jsou významným fenoménem, ovliv ující psychiku jednotlivc ale i chování celého kolektivu v z .

Za hlavní p í iny zneuřívání drog ve v zení považujeme :

- *návyk z civilního prost edí*
- *favorizaci návyku ze strany v z*
- *skupinový tlak být jako ostatní*
- *deprimující prost edí v zení, -ok z izolace, adapta ní problémy*
- *stereotyp v ze ského flivota*
- *odstran ní chorobných p íznak ó úzkost vyvolaná obavami a nejistotou i strachem*
- *snaha zbavit se tíhy problém , nemyslet na budoucnost, na to co bude dál*
- *pocit nudy*
- *vyvolání neobvyklých záflitk*
- *únik z reality*
- *p ehlířet jifl nelze ani tlak organizovaných zlo ineckých gang a uskupení, pro které jsou v znice zajímavým odbytí-t m i formou psychické podpory v zn ného lenu mafie nebo gangu¹⁰*

¹⁰ Soch rek, J. Kapitoly z penologie III, Negativní jevy ve v zení. 1.vyd. Liberec. Technická univerzita v Liberci 2007., s 38-39

Drogová problematika se liší ve vztěském prostředí ústav od ústavu, ale určité rysy zůstávají společné. Drogy se do věznic dostávají různými způsoby, nejčastěji však v balíčku, na který mají odsouzení nárok dvakrát ročně. Tyto balíčky jsou samozřejmě kontrolovány vězeňským personálem včetně vyuffití sluflebního psa, který je na drogy přímo vycvičen. Lidé jsou však stále více vynalézaví a vymýšlejí rafinovanější způsoby ukrytí. Dalším způsobem dodání drog do věznic je vyuffití návštěv. Osoby, které přijdou navštívit své blízké jsou kontrolovány. Vězeňská stráň dohlíží na průběh návštěv, ale i tehdy přesvědkerou jejich opatrnost může dojít k předání drog.

Součástí šdruhého řivota odsouzených je právní obchod s drogami nebo léky. Je p řinou mnoha řvitek, řikany nebo vydírání. V zni, kteří mají předepsané léky pro svoji nemoc s nimi obchodují a vyměňují je třeba za cigarety nebo potraviny.

V rámci výzkumného projektu ř Zacházení s drogově závislými pachateli trestné innostiř byl ve věech věznicích a vazebních věznicích proveden výzkum drogové problematiky.

Přehled užívaných drog je následující:

- ***Mladiství:*** marihuana, pervitin, ha-ř-, Rohypnol, inhalanty
- ***řieny:*** marihuana, Rohypnol
- ***D řve netrestaní mužř:*** marihuana, pervitin, heroin, MDMA
- ***Recidivující v zni:*** marihuana, pervitin, heroin, ha-ř-, MDMA, LSD, kokain, eferdin, lysohlávky a Rohypnol¹¹

6.4. Problematika sexuálního uspokojování

Jedním z problémů pro odsouzené, který nastává p ři uvěznění je potlaení některých pudů, zejména pudu sexuálního. Aktuální je to zejména u mladých odsouzených, kde je pudový tlak značný. Volí se tedy různé formy uspokojování. Z hlediska sexuální orientace i způsobu ukájení se p řeváři jedná o latentní formu homosexuality z řvodu nedostatku p řileřitosti heterosexuálního kontaktu. Tyto aktivity probíhají většinou bez přítomnosti vzájemných citů a m řeme tak hovořit o formě prostituování. Značí o tom i fakt, ře většina odsouzených si nechá řzaplatitř ve formě jídla, kuřiva, pochutin, atd.

¹¹ Miovský, M., Vězeňství a nelegální drogy. 1. vyd. Úřad vlády řeské republiky, 2003. s.30

V n kterých p ípadech jsou navázány mezi v zni trvalej-í vztahy bez citového podtextu. Tento vztah vzniká za ú elem chrán ní vřdy svolného slab-ího v zn svým siln j-ím partnerem. Mnozí v zni t mito jedinci opovrhují a jsou ásto p edm tem fyzické i psychické -íkany.

Hlub-í homosexuální vztahy ve v znici také ojedine vznikají. Projevují se nap . vzájemnou pomocí, doná-ením jídla, ku iva a celkovou oboustrannou pé í v z . Mívají rozd lené role, kdy jeden pere prádlo, myje jídelní nádobí a druhý shání prost edky k p ílep-ení. P i t chto sexuálních vztazích m fle být také velikým problémem p enos pohlavních chorob, HIV nebo nap . floutenky typu B, C.

Náhradní sexuální uspokojování probíhá ve své v t-in ve v ze ských podmínkách socializovanými formami, které jsou:

- bezkontaktní ukájení v rámci fantazijních p edstav
- bez vizuálního podn tu (p edstavy objektu)
- s vizuálním podn tem (foto, asopis, film, TV program)
- vypráv ním sexuáln zbarvených p íhod a p íb h (subjekt jiným lidem nebo je naopak poslucha em vypráv ní druhých)
- onanie, která je vřdy spojena s fantazijními p edstavami
- kontaktní sexuální ukájení se svolným, stejn smý-lejícím partnerem

Nej ast j-í zp soby jsou :

- *autoerotika*
- *manuální stimulace genitálií*
- *orální stimulace genitálií*
- *fellace*
- *anální koitus*

V-echny tyto formy s sebou nesou problém nízkého stupn soukromí a intimacy. Lze tak hovo ít ve v zení o malé možnosti utajení zejména aktivn j-ích zp sob náhradního ukájení.¹²

¹² Soch rek, J. Kapitoly z penologie III, Negativní jevy ve v zení. 1.vyd. Liberec.Technická univerzita v Liberci 2007., s. 35

6.5. Tetování

S tetováním se můžeme setkat ve všem prostředí zcela běžně. Vyjaduje určitě postoje a symboly u odsouzených. Příklady tetování ve výkonu trestu jsou různé. Uváděny jsou estetické dívky, mladická nerozvážnost, nuda a úzkost. Nejčastějšími motivy jsou obrázky s textem, satanistické symboly nebo jména dívek. Naopak do pozadí ustupují protispolečenská hesla. Také vzrůstá obliba různých orientálních znaků, jež vyjadují svobodu a náboženství.

Tetování je ovlivněno do značné míry vzhledem a příslušností jedince k určité skupině a partě. U ruskojazyčných odsouzených má tetování konkrétní smysl a vyznačuje se specifickými údaji jako je postavení ve skupině nebo kriminální minulost. Tetování je prováděno na všechny části těla v etnografických věcech.

7. V ZE SKÝ ARGOT

V ze ský argot vzniká v podstatě komolením slov, nebo jejich přejímáním z jiných jazyků. Jejich předvedení lze vidět například v názvech francouz-tin, pol-tin, ma ar-tin, ale byl brán i z jazyka cikánů a fildů. Účelem je vytvoření nového jazyka, který specifikuje příslušnost k určité sociální skupině. V tomto případě se jedná o přeměnu svobodného slova ve význam.

V argotu lze vyjádřit pojmy a činnosti, které jsou typické právě pro vzešlou subkulturu. Například škovač, což znamená předávat si informace pomocí provázku z okna do okna. Co je však nejdůležitější, v ze ský argot je také rozlišovací systém sloužící k označení sociálních úloh, které hrají příslušníci vzešlého světa (inciardi, 1994). Mezi základní u nás patří například šbonzák (donaše), šdfl vač (v ze, který slouží jiným), šfenač (pasivní homosexuál), šdrflák! (spolehlivý slovník).

V ze ská subkultura se také liší dle typu věznic a krom toho záleží i na osobnostech vězňů, vedení věznic a na vlivu vnitřního a vnějšího prostředí.

Podle Irwina a Cresseyho je v ze ská subkultura kombinací tří subkultur:

- štrestance
- šzlodj
- šrovných

Štrestancecká subkultura se vyskytuje obzvláště u mládeže, pohybující se od puberty po různých nápravných zařízeních. Tito lidé jsou zvyklí na flivot mezi osobami stejného pohlaví, znají flivot v uzavřených institucích a v určitém smyslu si zvězení utvářejí domov.

Jedince patřící ke šzlodjské subkultuře, pohlíží na trestnou činnost jako na profesní kariéru. Usilují o vzbuzení dojmu pravosti nebo solidnosti, aby mohli být podskupinou přejímáni.

Šrovníci bývají trestáni za jednorázové porušení zákona a ztotožní se spíše s vzeškým personálem než s ostatními vězni. Vyhýbají se potírání a snaží se projít tímto obdobím flivota co nejklidněji.

Další rozdíl mezi věznými osobami je také v tom, jak se rozhodnou svou dobu trestu proflít. Jednu skupinu tvoří vězni, kteří se uzavřou do sebe a s ostatními vězni se snaží komunikovat co nejméně. Ke druhé skupině patří ti, kteří se plně ztotožní

s v ze ským prost edím, práv nap . pouffiváním argotu. Neodmyslitelnou sou ástí ve v znici je v ze ský folklor. Sou ástí každého folkloru jsou nap . písn . Nejváfen j-í je v ze ská hymna pojmenovaná Tichá noc pankrácká. Sm jí ji zpívat jen ti, kte í pobývali ve v zení a p i zp vu je vyfladována váfnost.¹³

TICHÁ NOC PANKRÁCKÁ

*Tichá noc pankrácká smutná je,
m sí ek po nebi putuje,
nikdo mu jeho cestu nezk íff,
smutn se dívá k nám do m íff.*

*A ty m j kulatý m sí ku,
zale k nám nad tu malou vesni ku,
zale k nám nad chaloupku mali kou,
kde fíje tatí ek s mati kou.*

*Dejte mé dívence k v d ní
m j pozdrav z pankráckého v zení,
ekn te, fle tu mám jen celi ku
a její obrázek v srdí ku.*

*Afl vyjdu ven z toho v zení,
tak se ten obrázek prom ní
v dívence, na kterou tak vzpomínám,
kdyfl ve er na cele usínám.¹⁴*

K folklóru m fleme adit nap . básnické umy v z , vyprav ské dovednosti a také samoz ejm kresby. Kresby jsou provád ny v t-inou oby ejnou tuflkou nebo propisovací tuflkou. Znázor ují r zné motivy. Zejména p írodní, erotické, exotické nebo

¹³ Hála, J., Soudková, P. Jak mluví e-tí v znic. 1. vyd. Praha: Tiskárna VS Praha ó Pankrác. s.20

¹⁴ Hála, J., Soudková, P. Jak mluví e-tí v znic. 1. vyd. Praha: Tiskárna VS Praha ó Pankrác, s.23

námání. To, jak se ve v zničí hovoří reprezentují i nápisy na dveřích vycházkových prostor, v okárnách i na zdech. Nápisy lze rozdělit do několika skupin. Například se jedná o domluvu mezi komplici: šK. mluv, jak jsme se domluvili, venku musíme tu drogovou prodlevu dohnat, dále o výhrulky udávám, případně varování před nimi:

šKoko-ko, poísi brejle na gumiku, tvoje u-í budou na-e!š. Varování před udávám mě mít i formu plakátu s pozváním na divadelní představení:

Divadlo na Pátkov náb eff

Vás zve na premiéru hry

UDAVA

V hlavních rolích:

Koko-ka, alias Petr Perkl

kpt. Sedláček

mjr. Plaček

kpt Herz

Reffe

JUDr. Novák

Nápisy dále mohou znázorňovat sexuální tematiku: šPetíku, tvj zadek bude vjezd do pískovny, drogovou tematiku: š S pervitinem v obhu dostanem se do bhu a flertem mímné vzkazy: šProdám samopal vzor 61, falešný pas a asi p l kila Semtexu. zn. Koním.¹⁵

¹⁵ Hála, J., Soudková, P. Jak mluví e-tí v zni. 1. vyd. Praha: Tiskárna VS Praha o Pankrác. s. 27

II. PRAKTICKÁ ÁST

8. VYMEZENÍ PROBLÉMU A CÍL

V rámci praktické části jsem pro průzkum zvolila dotazníkovou metodu. Dotazníky byly rozdány odsouzeným mužům ve věznicích B lu-ice. Vyplňovali je odsouzení, kteří byli ve výkonu trestu poprvé. Ve spolupráci s vychovatelem jsem rozdala respondentům 100 kusů dotazníků. Dotazník obsahoval 11 uzavřených otázek typu ANO-NE. Dotazníky byly anonymní a výsledky nebyly dány k žádnému účelování, sloužily pouze pro účely této bakalářské práce.

Dotazníky jsem sledovala zjištění nečlánkových jevů v rámci druhého životního odsouzených ve věznicích, a proto jsem stanovila tuto hypotézu. Nečlánkové jevy ve vzájemných vztazích v z jsou rozíené a velmi ásté, probíhají skryt a v zni je v ze skému personálu ani neoznamují.

První část dotazníku respektive otázky 1-6 jsou otázky primárně určené pro respondentům. Jsou formulovány primárně na jejich zkušenosti a pocity. Chtěla jsem tímto zjistit druhý život, který probíhá mimo vliv vězeňského personálu a tento personál o tomto druhém životě neví.

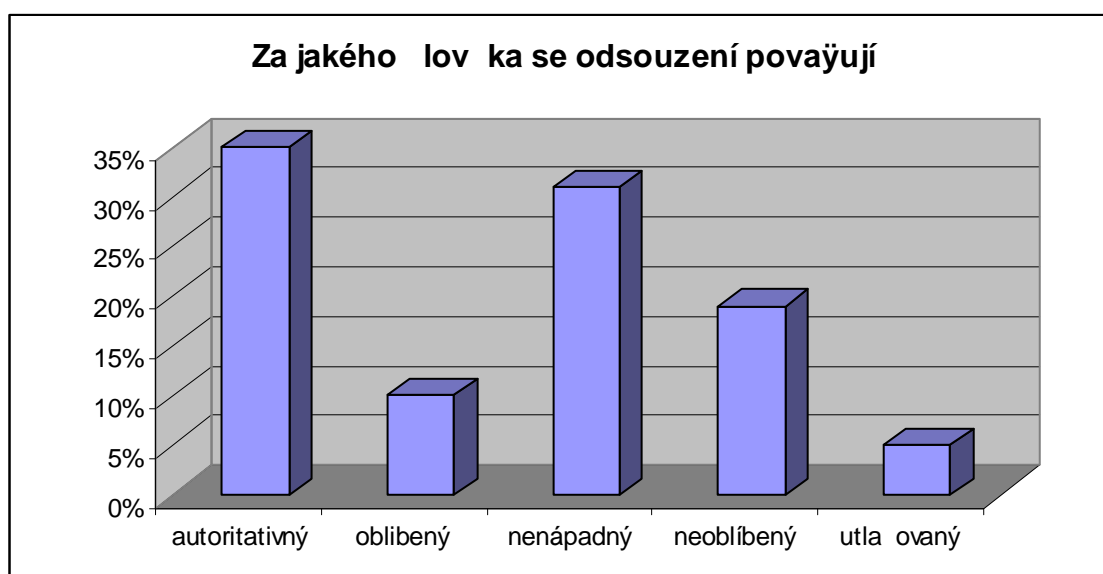
Dále jsem zvolila otázky skryté pod číslem 7-11. Odpovědi na tyto otázky vypovídají o názorech odsouzených, co si myslí právě o druhém životě ve věznicích. Formulace otázek záměrně neobsahuje primárně zkušenost (šobtoval Vás někdo homosexuálně?), protože by v z na tyto otázky upřímně neodpověděla. Proto je osobní zkušenost skrytá v názorech v z. V případě, že by otázky byly primárně, v t-ina v z by neodpověděla pravdivě podle skutečnosti především z obavy, že by jejich situaci z-ilo příslušné oddělení prevence a stíhání a tím by se zkomplikoval jejich pobyt ve věznicích.

Pro pohlednost uvádím tabulku odpovědí

Základ pro praktickou část byl brán z vrácených dotazníků, tzn. 90 respondentů. Z výše uvedených odpovědí vyplývají uvedené skutečnosti.

OTÁZKY	ODPOVĚDI		VYJÁDŘENÍ V %	
	ANO	NE	ANO	NE
1.	62	28	68,8	31,2
2.	tato otázka je znázorněna níže			
3.	60	30	66,6	33,4
4.	46	44	51,1	48,9
5.	47	43	52,2	47,8
6.	60	30	66,6	33,4
7.	75	15	83,3	16,7
8.	75	15	83,3	16,7
9.	75	15	83,3	16,7
10.	77	13	85,5	14,5
11.	54	36	60	40

Otázka 2

Zadání otázek a vyjádření:

1. Říkáte někdy o umístění na jinou celu?

Říkáost o umístění na jinou celu podávají v zni z r zných d vodu. Zpravidla je hlavním d vodem konflikt mezi spoluv zni.

2. Označte, za jakého člověka se ve věznici považujete?

- jsem autorita, ostatní mě respektují a poslouchají mne

- jsem oblíbený

- jsem nenápadný

- někteří mě odmítají a vadím jim

- někteří mě nesnášejí a snaží se mě pokodit

K této otázce byly odpovědi celkem nevýrazné. Ti, kteří odpověděli, že mají pocit nesnášlivosti a myslí si, že je druhí chtějí pokodit, tudíž jsou utlačovaní v menšině. Naopak vysoké procento odsouzených odpovědělo, že jsou autoritami a ostatní je respektují a poslouchají. Otázkou zní, zda to není pouze jejich přání.

3. Cítil jste se v znicích někdy zoufalý a bezmocný?

U této otázky se potvrzuje, že většina vězňů se obtížně přizpůsobuje režimu ve věznici. Zejména je pro ně dosti obtížné nést ztrátu svobody, z čehož mohou vyplývat depresivní stavy. Dle průzkumu velká část odsouzených se takto cítí.

4. Napadl Vás někdy v znicích někdo?

V znicích na tuto otázku odpověděli polovina, což ale znamená, že násilí a negativní vlivy ve věznici existují.

5. Byl jste někdy v situaci, kterou jste se bál sdělit vězeňskému personálu?

Více než polovina vězňů nemá dle průzkumu důvěru ve vězeňský personál a odmítá jim sdělovat své nepřijemné zážitky. Zpravidla jde o vynechávání ostatními v znicích a tím se jim pobyt ve věznici zhoršuje. Není také vyloučeno, že špatné zkušenosti v znicích se vztahují spíše k minulosti, tzn. i k době strávenou ve vazbě. Výkon vazby je obecně považován za psychicky náročnější a více stresový (ve věznici je dlouhodobě frustrován nejistotou, jak jeho kauza dopadne, jak se zachová jeho rodinné zázemí a dále také

k frustraci p íspívá restriktivní režim výkonu vazby ó nemohou pracovat, mají minimum r zných aktivit a v t-inu asu tráví v cele).

6. Pofíl jste n kdy v minulosti ve výkonu vazby i trestu n jakou drogu nebo podobný omamný prost edek, t eba získaný lék pro uklidn ní?

Tyto odpov di zejména vypovídají o slofení respondent . Nadpoloví ní v t-ina odpov d la kladn . Toto zji-t ní je jistým d kazem problém ve v znicích, které se stále e-í, konkrétn jde o pofívání drog je zde p ímo v souvislosti se spácháním trestného inu.

7. Víte, fe jsou v zni, kte í homosexuáln obt flují druhé?

8. Myslíte si, fe jsou v zni, kte í druhé -íkanují?

9. Myslíte si, fe jsou v zni, kte í poufívají krajního prost edku, kup . se sebepo-kozují (eflu si flly, polykají p edm ty, drfí hladovku atd.), aby vy e-ili svoji t flkou situaci?

10. Myslíte si, fe jsou v zni, kte í druhým kradou v ci?

Tyto otázky . 7.-10. shodn vypovídají o tom, fe homosexualita, -íkana, sebepo-kozování a krádefe jsou ve v znici na denním po ádku. Navíc více nefl t i tvrtiny v z o tomto jevu ví.

Výsledek jasn potvrzuje mou hypotézu, fe tzv. druhý flivot odsouzených spojený s negativními jevy existuje navíc ve zvý-ené mí e.

11. Cítíte se v znici bezpe n ?

Více nefl polovina v z je schopna výkon trestu poflívat celkem p íjateln . Otázka hovo í o aktuálním stavu. Kdybych dala tuto otázku do souvislosti s otázkou . 5, tak je zde patrné, fe tato otázka se vztahuje k minulosti. Naopak otázka . 11 je chápána v aktuálním ase, tj. ve výkonu trestu, kdy v ze vnímá ur íté osobní jistoty (moflnost práce, as, kdy skon í výkon trestu a zpravidla ufl ví, jaký postoj zaujímají jeho blízci). Výkon trestu tedy probíhá p ím en , pé e o v zn je také p íjatelná a celkový pr b h je odli-ný od výkonu vazby, který p íná-í více stresových podn t .

ZÁV R

Téma š Specifika druhého flivota odsouzenýchõ jsem si vybrala p edev-ím z d vodou své profese. Pracuji jako velitelka místní jednotky justni ní stráfl p i Okresním soudu pro Prahu východ. Justni ní stráfl spadá p ímo pod V ze skou sluffbu R. S odsouzenými se zde setkávám pouze v p ípadech p íjezdu eskorty na soud. Blif-í kontakt s nimi nemám a práv z tohoto d vodou m zajímá jejich flivot ve výkonu trestu, p edev-ím ten šdruhý flivotõ, který se na ve ejnost nedostane.

Hlavním cílem mé bakalá ské práce je uvést tená e do problematiky výkonu trestu odn tí svobody. Seznámit je s právy a povinnostmi odsouzených, s osobitým p ístupem v ze ských specialist k samotným odsouzeným. V neposlední ad tak poodhalit flivot ve v zení, který se odehrává p eváfln po odchodu zam stnanc dom po skon ení pracovní doby.

Svoji bakalá skou práci jsem rozd lila na dv ásti. Teoretickou ást a praktickou ást. Teoretická ást obsahuje osm kapitol. Nejprve jsem popsala samotný výkon trestu, respektive ubytování v zn ných osob. Rovn fl jsem se zam íla na práva a povinnosti odsouzených a s nimi spjatým programem zacházení. Dal-í popis sm oval na práva a povinnosti specialist , kte í se v nují odsouzeným osobám. Postupn jsem se pracovala k druhému flivotu odsouzených a k jejich anomálnímu chování spojeným s v ze ským argotem.

Ve druhé praktické ásti jsem rozdala odsouzeným 100 dotazník , které obsahovaly 11 uzav ených otázek. Zam íla jsem se na odsouzené, kte í byli ve výkonu trestu poprvé. Zp t se mi vrátilo devadesát vypln ných dotazník , cofl povafuji za velký úsp ch. Otázky byly zam eny na tzv. druhý flivot. Kupodivu mi bylo na otázky tohoto typu odpov zeno. Zda pravdiv to je jiná v c, ale vzhledem k tomu, fl dotazník byl rozdán anonymn a odsouzeným byly p edlofleny jednoduché formulace ANO-NE, mohu se domnívat, fl respondenti nem li d vod odpov di zkreslovat.

Celkov jsem se dopracovala na základ praktické ásti ke zji-t ní, fl tzv. druhý flivot ve v znici opravdu existuje a je velmi obtíflné ho ze strany v ze ského personálu zm nit. **Stanovila jsem si hypotézu, zda ve v znicích opravdu existuje tzv. druhý flivot a tímto dotazníkem jsem ji v plné mí e potvrdila. P ekvapilo m ale celkem vysoké procento odpov dí, které potvrzují negativní jevy druhého flivota odsouzených. Takový výsledek m celkem p ekvapil. Ve v t-in p ípad se**

odsouzený ve věznicích setkává s žánou, se sexuálním obtříváním ze strany druhého vězňá, s krádeřmi osobních věcí a obvykle se cítí zoufalý a bezmocný. Také jsem nepotřívála se žánou ochotou odsouzených přiznat věci, které by mohly samotné odsouzené pokodit. Projevila se zde určitá otevřenost spojená s těmito problémy.

Co do přínosu ohledně mé praxe v oboru mohu konstatovat, že pro mě bylo velkou zkušeností se s odsouzenými osobami setkat právě při vyplňování dotazníků. Přede vším jsem si rozšířila svoji představu o celkovém životě ve věznicích. I pro mou profesi je toto poznání velkým přínosem. Také si myslím, že by o těchto negativních jevech odehrávající se mezi odsouzenými společnostmi la v d t, z d vodu společensky málo známých v mé práci popsaných problémech. Právě v tomto vidím největší přínos mé bakalářské práce.

RESUMÉ

Ve své bakalářské práci seznamuji tená e nejen s problematikou tzv. druhého flivota odsouzených., ale celkov s flivotem odsouzených ve výkonu trestu. V první kapitole teoretické ásti popisují výkon trestu odn tí svobody jako takový, p edev-ím jeho právní úpravu a rozd lení dle typu v znic. Druhá kapitola ukazuje na práva a povinnosti odsouzených ve výkonu trestu odn tí svobody. Dal-í ást je zam ena na v-eobecné povinnosti specialist a vrchních dozorc , kte í jsou ve v znici nezbytní práv pro komplexní zaji-t ní pr b hu výkonu trestu. tvrtá kapitola teoretické ásti je úzce spjata s p edcházející a pojednává o programu zacházení s odsouzenými. Pátá ást teoretické ásti se zabývá tzv. druhým flivotem odsouzených. V -esté ásti práce popisují anomální chování a reakce odsouzených osob ve výkonu trestu a poslední sedmá ást se zabývá souvisejícím v ze ským argotem, který je pro m osobn velice zajímavý.

D leflitá je zde praktická ást, která potvrzuje hypotézu druhého flivota odsouzených ve v znici. Zde jsem se snaflila dotazníkovou metodou zjistit, zda sociopatologické jevy ve v znicích dosud existují a zda jsou v zni t mító skute nostmi ovliv ováni. Výsledky potvrzují, fle tomu tak je a zároveň je velmi obtíflné tyto negativní vlivy zmírnit. Tuto problematiku povafluji za závaflnou a domnívám se, fle v rámci zkvalitn ní výkonu trestu by prosp la v t-í pozornost druhému flivotu v z ze strany odborných pracovník .

ANOTACE

Kopáková, T. M. Specifika druhého flivota odsouzených. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Brno: Institut mezinárodních studií Brno, 2011. Bakalářská práce, 43 stran.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část seznamuje čtenáře s problematikou výkonu trestu odnětí svobody, s podmínkami ve věznicích a s postojem odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody. Praktická část je zaměřena zejména na tzv. druhý flivot, který jsem chtěla prozkoumat formou dotazníků. Dotazníky vyplněvali odsouzení ve věznicích Břežany. Rozdáno bylo celkem 100 dotazníků a návratnost byla devadesátiprocentní. Celkově se potvrdila má hypotéza o fungování tzv. druhého flivota odsouzených ve věznicích.

ANNOTATION

This thesis is divided into two parts. The theoretical part introduces the reader to the conduct of imprisonment, the conditions in prison and sentenced to position imprisonment. The practical part is mainly focused on the so-called second life which I wanted to pierce through questionnaires. Questionnaires filled in prison sentences Břežany. Handed out a total of 100 questionnaires were returned tenths. Overall, the hypothesis is confirmed by operation of the second life of prisoners in prisons.

KLÍČOVÁ SLOVA

Výkon trestu odnětí svobody, vězení, odsouzený, program zacházení, druhý flivot odsouzených, specialisté, vězeňský argot, anomální chování.

KEYWORDS

imprisonment, prison, prisoner, treatment program, the second life of the convicts, specialists, prison argot, anomalous

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Zákon . 169/1999 Sb. Ze dne 30. ervna 1999 O výkonu trestu odn tí svobody
2. Vyhlá-ka . 345/1999 Sb. Ministerstva spravedlnosti ze dne 21. prosince 1999, kterou se vydává ád výkonu trestu odn tí svobody
3. HÁLA, J., SOUDKOVÁ, P. *Jak mluví e-tí v zni*. 1. vyd. Praha: Tiskárna VS Praha ó Pankrác. ISBN 80-238-9463-3
4. HÁLA, J., *Bolest a nad je v zení*. 1. vyd. Praha. Nakladatelství TRITON v Praze 2007. ISBN 978-80-7387-013-3
5. MIOVSKÝ, M., *V ze ství a nelegální drogy*. 1. vyd. Praha. Ú ad vlády eské republiky, 2003. ISBN 80-86734-03-X
6. SOCH REK, J., *Kapitoly z penologie I. Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci 2007. ISBN 978-80-7372-204
7. SOCH REK, J. *Kapitoly z penologie II. Teorie a praxe zacházení s v zn nými*. 1. vyd. Liberec. Technická univerzita v Liberci 2007. ISBN 978-80-7372-203
8. SOCH REK, J. *Kapitoly z penologie III, Negativní jevy ve v zení*. 1. vyd. Liberec. Technická universita v Liberci 2007, ISBN 978-80-7372-202
9. asopis eské v ze ství, díly: 5/2006, 3/2007
10. www.vscr.cz